Yksityinen sektori tärkeä palveluntuottaja Ruotsissa

Satakunnan hyvinvointialan toimijoista koostuva ryhmä teki maaliskuussa kolmen päivän opintomatkan Ruotsiin. Matkalle lähteneessä ryhmässä oli edustajia hyvinvointialan hankkeista, yrityksistä ja koulutusorganisaatioista, julkisista yrityspalveluista ja kunnista. Matkan rahoitti Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto, joka matka-apurahalla haluaa edesauttaa Pohjoismaista yhteistyötä. Selvitysten mukaan ruotsalaiset ovat olleet tyytyväisiä yksityisen sektorin laatuun sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikön Harley –hankkeen organisoiman matkan tavoitteena oli tutustua ruotsalaisten kokemuksiin yksityisten ostopalvelujen käytöstä vierailemalla Tukholman alueella toimivissa hyvinvointialan yrityksissä.

Ensimmäiseksi ryhmä suunnisti Nackan kuntaan ja siellä yksityiseen vanhusten dementiakotiin nimeltä Nacka-hemmet, jonka palvelut on kohdistettu erityisesti suomenkielisille vanhuksille. Palvelukodissa nousi esille äidinkielen merkitys dementoituneen vanhuksen hoitoprosessissa. Muistinsa menettänyt vanhus saattaa menettää kykynsä käyttää ja ymmärtää myöhemmin opittua kieltä ja kommunikoi vain ensimmäiseksi opitun kielen kautta. Dementiakodin henkilökunnalta vaaditaan sekä suomen- että ruotsinkielen taitoa, jotta he voivat palvella vanhuksia yrityksen toimintaperiaatteen mukaisesti. Nacka-hemmet on Suomesta 1970-luvulla Ruotsiin muuttaneen Päivärinnan perheen perustama yritys, jonka toimitusjohtajana toimii Anssi Pajuvirta.

Ryhmä vieraili lisäksi Kotipalveluyritys Rosanum Hemvård AB:ssa, joka on tuntimääräisesti Nackan kunnan suurin kotipalveluyritys. Rosanum Hemvård AB on perheyritys, jonka ovat perustaneet 10 vuotta sitten Suomesta muuttanut pariskunta. Kotipalveluyrittäjien mukaan yksityinen kotipalvelu on Ruotsissa taloudellisesti ja toiminnallisesti todella kovassa puristuksessa, koska kunta valitsee asiakkaat sekä määrittelee, mitä yrittäjän toimenkuvaan kuuluu. Asiakkaille tarjottavat palvelut on mitoitettu lähes minuuttiaikataululla ja toiminta tuntui ajoittain epäinhimilliseltä. Kunta myös asettaa palveluille kiinteät hinnat. Hieman epäselväksi jäi yrittäjyyden rooli koko prosessissa.

Lopuksi työryhmä tutustui myös lastensuojelutyöhön. Kohteena ryhmällä oli Täbyn kunnassa sijaitseva 25 kunnan ylläpitämä Vårljus AB, joka toimii kaikkien lastensuojelupalvelujen katto-organisaationa. Toiminta perustui hyvään yhteistyöhön asiakkaiden, yksikköjen ja kuntien kesken. Lastensuojelutoiminnassa korostetaan erityisesti perhesuhteiden säilyttämisen ja kehittämisen tärkeyttä lapsen tai nuoren hoidossa. Hoitoprosessissa huomioidaan koulu ja lähiympäristö merkittävänä osana asiakkaan tilannetta. Organisaation toimitusjohtajan Claes Zetterbergin mielestä henkilökunnan on tärkeää ymmärtää myös vastuu liiketoiminnan pyörittämisestä. Hoitotyöhön osallistumisen lisäksi jokainen henkilökuntaan kuuluva vastaa palveluiden markkinoinnista, asiakassuhteesta ja yksikön budjetista. Ryhmä kävi tutustumassa lähemmin yhteen organisaation yksikköön Norrgårdeniin, joka tarjoaa opetusta erilaisia oppimisvaikeuksia, esimerkiksi ADHD-oireita, omaaville lapsille.

Hyvinvointialan yrittäjien mukaan kansalaiset arvostavat yksityisten yrittäjien tarjoamia palveluja ja pitävät niitä laadukkaina. Vaikka yksityisiä palveluntuottajia arvostetaan ja monipuolisia palveluja toivotaan, päättäjät suhtautuvat yrittäjyyteen ristiriitaisesti. Yritykset eivät saisi tuottaa voittoa. Matkalla mukana olleen ryhmän kokemusten perusteella Ruotsi on Suomea edellä yksityisten palvelujen käytössä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja järjestettäessä. Ruotsissa on myös toimintatapoja, joista ei tulisi ottaa mallia Suomen hyvinvointipalvelujärjestelmää kehitettäessä ja palveluvaihtoehtoja pohdittaessa.